

Jojk: Hudební tradice Sámů
Stanislava Jirešová - Diplomní práce

Oponentský posudek

odb.as. MgA. David Bidlo, PhD., Katedra teorie a dějin hudby Hudební fakulty AMU

Autorčiným záměrem bylo uvést do české etnomuzikologické literatury problematiku sámského jojku. Zmiňme hned v úvodu, že již tento samotný tematický výměr představuje v rámci probouzející se české etnomuzikologie velmi záslužný počín. Navíc kombinace kompetence lingvistické i muzikologické se, dle mého názoru, ukázala pro celkové pojetí práce jako zásadní a umožnila autorce proniknout za rámeček jednostranných přístupů obou oborů.

Práce je tvořena dvěma hlavními oddíly: první tvoří kulturně historický exkurz do života Sámů a druhý (od 4. kapitoly) je věnován samotnému jojku. Vzhledem ke své odbornosti se budu věnovat zmíněnému druhému oddílu. Ve 4. kapitole autorka podává historický vhled do tradice žánru, původní spjatost jojku s šamanismem, i pozdější typ profánního jojku, včetně poválečného vývoje, který byl ve znamení splynutí vyjadřovacích prostředků se světem non-artificiální hudby. Všimá si též zásadních aspektů tematiky žánru, jakož i jeho společenské funkce. 5. kapitola je ryze hudebně-analytická a přináší hodnocení principů hudební struktury v oblasti melodiky, rytmu a formy. V analýzách autorka vychází z vlastních transkripcí výběru 22 jojků z kolekce, kterou pořídil letech 1961-63 etnograf Erkki Ala-Könni a jež je dnes uložena v Ústavu etnologie univerzity v Tampere. Takovýto příklon k původnímu zvukovému materiálu, který ještě nebyl zasažen prvky populární hudby, je pro celkový charakter práce zásadní. Navíc jde o archivní zvukový materiál, v českém kontextu zcela neznámý. V 6. kapitole si autorka všimá regionálních rozdílů ve výstavbě hudební struktury jojků.

Po formální stránce je práce vybavena velmi pečlivě, bez zjevných pravopisných či stylistických pochybení. Vysoce hodnotím zpracování notových příkladů, zejména rytmické stránky jojků. Standardně užívané notační programy jsou vždy nastaveny na pravidelné rytmické a metrické členění artificiální evropské hudby. Dle vlastní zkušenosti z transkripce například tradiční japonské hudby vím, že vytvoření nepravidelných rytmů mnohdy představuje značný problém.

Domnívám se, že vytyčený záměr se autorce podařilo beze zbytku splnit. Svým tématem je práce v českém etnomuzikologickém kontextu ojedinělá, včetně vybraných archívních nahrávek pro hudební analýzy. Užší výběr materiálu (z mnohem rozsáhlejší sbírky) ovšem neumožňuje přesnější systematiku jednotlivých aspektů hudební struktury. Za citelné považuji toto omezení zejména při analýzách melodické složky hudební struktury jojků. Je však zřejmé, že vytvoření takové systematiky ani nebylo cílem práce. Za velmi cenné považuji též citace finské etnomuzikologické a folkloristické literatury, které jsou díky jazykové bariéře málo známé nejen v českém, ale i v evropském kontextu.

Hodnocenou práci doporučuji jednoznačně k obhajobě, s hodnocením „výborně“. Dále doporučuji autorce další práci na tomto tématu. Myslím, že detailní zpracování celé kolekce Erkki Ala Könniho a její hudebně-strukturní analýzy by mohly aspirovat na mezinárodní ohlas.

odb.as.MgA. David Bidlo, PhD.